

SÄÄKSISÄÄTIÖN TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2016

1. Yleistä

Vuosi 2015 oli säätiön 27. toimintavuosi.

Sääksisäätiön toiminta on viime vuosien aikana laajentunut ilahduttavasti myös säätiön kotipaikkakunnan, Kanta-Hämeen, ulkopuolelle. Kainuusta on muutamassa vuodessa muotoutunut sääksitutkimuksen ja sääksen suojelutyön esimerkkimaakunta. Vesa Hyyryläisellä on nyt Kainuussa seurannassa yli sata sääksireviiriä. Maakunnan tekopesäverkosto täydentyi viime vuonna 10 pesällä. Ja mikä parasta, Kainuun työryhmä harjoitti myös näkyvää ja monipuolista lajisuojeluun kohdennettua viestintää eri tiedotusvälineissä, kouluissa ja yleisötilaisuuksissa.

Lounais-Suomi on niin ikään saatu mukaan moniin säätiön hankkeisiin. Hankekoordinaattorina tällä alueella on toiminut Raimo Uusitalo, jolla on vuosikymmenten mittainen vankka kokemus sääksen tutkimus- ja suojelutyöstä Varsinais-Suomessa ja Satakunnassa. Esimerkiksi Siikaisten kunnan rahoittama ”Santra” -sääksen satelliittiseuranta on hieno ja uusi sovellus kunnan saamiseksi mukaan lajisuojelutyöhön. Uutta on myös korvaavien tekopesien rakentaminen antennimastoissa pesiville sääksille. Raimo Uusitalo käynnisti syksyllä 2016 hankkeen, jossa Uudenkaupungin lähellä sijaitsevassa linkkimastosta pesivä sääksi yritetään saada siirtymään tekopesään turvallisen etäisyyden päähän linkkimastosta. Tällaisen hankkeen toteuttaminen vaatii runsaasti aikaa ja kärsivällisyyttä, sillä jo lupamenettely on erittäin raskas ja vaativa tehtävä hoidettavaksi.

Uutena hankkeena käynnistettiin alustava yhteistyö Tervon Sääksikeitaan kanssa. Sääksikeitaan toiminta-ajatus on päälinjoiltaan sama kuin Pohtiolammenkin, eli kohteelle on rakennettu sääksien ravintolammikko, jonka äärelle on tarkoitus pystyttää muutamia piilokojuja luontokuvaajille. Kohde saisi siis rahoituksensa pitkälti kuvaajien maksamista piilokojujen vuokramaksuista. Kohteen lähiympäristöön on tarkoitus rakentaa tekopesäverkosto, mikä saattaisi pitkällä aikavälillä lisätä kohteella vierailevien sääksien lukumäärää. Hankkeen perustamistyöt vaativat vielä ainakin parin kesäkauden ajan. Sääksikeitaan johtajana toimii **Kimmo Pöri**.

Säätiön toimenpitein on nyt muutaman vuoden ajan hoidettu myös kahta laajahkoa aluetta Lapissa, koska paikallisia rengastajia ei ole ollut siellä käytettävissä. Harri Koskinen ja Tero Niskanen ovat rengastaneet Sodankylän, Inarin ja Utsjoen tiedossa olevien pesien poikaset ja Heikki Kainulainen on ottanut vastuulleen Muonion ja Kittilän kuntien sääksiseurannan. Säätiö on jo pitkään tukenut myös Kaakkois-Suomen sääksiprojektia, jota Pertti Koskimies on ylläpitänyt pitkäjänteisesti ja tuloksellisesti Etelä-Karjalan maakunnassa.

On perin tärkeätä, että säätiö on pystynyt näin ulottamaan lajisuojelun kenttätyöt eri puolille maataamme. Toki monista maakunnista löytyy edelleen useita kuntia, joissa sääksen tutkimus- ja suojelutyötä ei tehdä joko lainkaan, tai se on lähes olematonta. Työsarkaa siis riittää.

Sääksikeskuksen kehittämistyön merkittävin saavutus oli epäilemättä se, syksyllä varmistui ns. Manttaalitalon (Suojeluskuntatallin) siirtäminen Kangasalan keskustasta Pohtiolammelle. Kangasalan kunta teki asiasta päätöksen, jonka mukaan suojeltu tallirakennus luovutetaan Wääksyn kartanon, Sääksisäätiön ja Taigabird Oy:n omaisuudeksi. Wääksyn kartanon kanssa on jo sovittu siitä, että tallirakennus sijoitetaan Pohtiolammen harjuun noin 70 metrin päähän sääksikeskuksen pihamaalta. Rakennuksen toiseen päähän on kaavailtu tallimuseota, mutta toinen puoli säästettäneen suureksi kokoustilaksi. Rakennuksen siirtäminen Kangasalan keskustasta Sarsaan ei aiheuta säätiölle kustannuksia.

Pohtiolammen sääksikeskuksen eri toimintoja ylläpidettiin aikaisempien vuosien tapaan yhteistyössä Taigabird Oy:n kanssa. Kangasalan Matkailurengas ry. ja Kangasalan kunta käynnistivät vuoden aikana myös Sarsan alueen kehittämishankkeen. Tosin hankkeessa tehdään vasta alueen toimijoiden keskuudessa taustakartoitusta, joten on täysin ennen aikaista sanoa, johtaako tämä ”Sarsan ihmeeksi” ristitty hanke myös alueen konkreettiseen kehittämiseen.

Pohtiolammen kalapaikka täytti kesällä 50 vuotta. Juhlavuotta vietettiin työn merkeissä. Kahvioon oli ripustettuna paikan historiaa esittelevä kuvanäyttely.

2. Säätiön hallitus, työvaliokunta ja muu henkilöstö vuonna 2016

2.1 Säätiön hallitus

Ilmari Häkkinen; puheenjohtaja, Hämeenlinna (Kanta-Hämeen lintutieteellinen yhdistys ry)

Vesa Hyyryläinen; varapuheenjohtaja, Paltamo (BirdLife Suomi)

Markku Hyvärinen; jäsen, Hämeenlinna (Kanta-Hämeen lintutieteellinen yhdistys ry)

Patrik Byholm; jäsen, Helsinki (petolintutkimuksen asiantuntija)

Risto Mattila; jäsen, Kangasala Kuhmalahti (talouselämän asiantuntija)

Olli Lehtimäki; jäsen, Toijala (talouselämän asiantuntija)

Ossi Nokelainen; jäsen, Jyväskylä (Suomen Luonnonsuojeluliitto ry)

Jari Valkama; jäsen, Turku (Luonnontieteellinen keskusmuseo/Eläinmuseo)

Simo Loisa; jäsen, Hämeenlinna (Kanta-Hämeen lintutieteellinen yhdistys ry)

Säätiön toiminnanjohtajana on toiminut **Juhani Koivu** Hämeenlinnasta. Säätiölle etsittiin uutta toiminnanjohtajaa koko vuoden ajan, mutta ketään halukasta ei löytynyt, joten etsintätyö jatkuu vuonna 2017.

Säätiön hallituksen jäsenille eikä toiminnanjohtajalle ole maksettu palkkoja, eikä minkäänlaisia palkkioita säätiön mistään töistä.

Säätiön hallitus piti vuoden aikana kaksi varsinaista kokousta.

2.2 Työvaliokunta

Työvaliokunnassa ovat työskennelleet:

Markku Hyvärinen, puheenjohtaja

Juhani Koivu, sihteeri (tekopesäohjelma ym.)

Harri Koskinen, jäsen (tekopesäohjelma)

Panu Villanen, jäsen (kouluyhteistyö)

Vesa Hyyryläinen, jäsen (Kainuun sääksiprojekti)

Heljä Pylvänäinen, jäsen (Kainuun sääksiprojekti)

Anu Turku, jäsen (kuva-arkisto)

Pasi Leinonen, jäsen (kuvapalvelut)

Simo Loisa, jäsen (kuvapalvelut, Pohtiolammen kehitystyö)

Risto Mattila, jäsen (kuvauspalvelut, Pohtiolammen kehittämistyö)

Heikki Kainulainen, jäsen (Muonion seudun sääksiseuranta)

Jorma Yrjölä, jäsen (yhteydet Italiaan, videopalvelu)

Työvaliokunta kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa. Lisäksi järjestettiin useita suunnittelupalavereita sekä puhelin- ja sähköpostineuvotteluja, jotka kohdentuivat hoidettavien asioiden mukaan aina vain tietyn alan asiantuntijajäseniin, ei koko työvaliokuntaan. Työvaliokunta järjesti Pohtiolammella useita talkoita. Ne käsittivät pihapuiden kaatoa, risusavotoita, polkujen uusintaa ja järeiden lankkujen sahausta kenttäsirkeillä.

2.3 Säätiön palveluksessa olleet työntekijät

Pohtiolammen huoltomiehenä työskenteli 1.4. – 16.12.2015 **Jouko Ylönen** Kangasalta. Palkan maksusta vastasi vuoden 2015 tapaan **Taigabird Oy**. Ylösen palkkamenot puolitettiin Taigabird Oy:n ja säätiön kesken.

Kari Pajula työskenteli huoltomiehen tehtävissä sääksikeskuksessa ajalla 14.3. – 18.12.2016. Hänen palkkauksestaan vastasi Kela ja Kangasalan kunta (kuntouttava työtoiminta).

Aki Huovilainen työskenteli huoltomiehen tehtävissä sääksikeskuksessa ajalla 14.3. – 18.12.2016. Hänen palkkauksestaan vastasi Kela ja Kangasalan kunta (kuntouttava työtoiminta).

Seppo Mölsä työskenteli huoltomiehen tehtävissä sääksikeskuksessa ajalla 4.4. – 18.12.2016. Hänen palkkauksestaan vastasi Kela ja Kangasalan kunta (kuntouttava työtoiminta).

Kaikki huoltomiehet tekivät 6 tunnin pituisia työpäivää ja nelipäiväistä (4) työviikkoa. Säätiön toiminnanjohtaja raportoi kunnan työvoimaviranomaisia huoltomiesten työaika- yms. kysymyksistä.

Syksyllä 2016 sovittiin Kangasalan kunnan kanssa siitä, että samat henkilöt voivat jatkaa keväällä säätiön palveluksessa, ellei työvoimaviranomaisten taholta tule uusia ohjeita kuntouttavasta työtoiminnasta, tai ilmene jotain muita syitä työtoiminnan jatkamiselle entisiin työehdoin.

2.4. Henkilöstö säätiön muissa tehtävissä

Säätiön tilintarkastajana toimi **Heikki Itkonen** (HTM) Hämeenlinnasta.

Varatilintarkastajana toimi **Aulikki Vuorela** (HTM) Hämeenlinnasta.

Säätiön kirjanpitäjänä on toiminut FL **Jaakko Ansaharju** (Manageat Ky.).

Säätiön tiedottajana toimi avaintehtävien osalta **Juhani Koivu**. Säätiön kotisivujen ylläpidosta vastasi rajoitetuilta osin **Arto Kalliola**. **Anu Turku** vastasi säätiön kuva-arkiston ylläpidosta ja piilokojujen vuokrauspalveluista. **Juhani Koivu** on toiminnanjohtajan tehtävien lisäksi vastannut säätiön rahastonhoitajan tehtävistä ja sääksikeskuksen toiminnanjohtajan tehtävistä. Niin ikään hän on toiminut yhteyshenkilönä eri hankkeiden koordinoinnissa mm. tekopesäohjelmien valmistelutöissä.

Harri Koskisen johdolla ja toimenpitein on toteutettu sääksien tekopesäohjelmaa sekä Kanta-Hämeessä että pienessä määrin myös Lapissa.

Vesa Hyyryläinen on johtanut säätiön eri sääksihankkeita Kainuussa. Lisäksi hän on toiminut sääksiasiantuntijana lukuisissa Pohjois-Suomen tuulivoima-hankkeissa ja monissa metsien ja soiden käyttöä hyödyntävissä hankkeissa.

3. Sääksikeskuksen toiminta vuonna 2016

3.1 ”Pohtiolampi 50 vuotta” -kuvanäyttely

Kesän näyttelyksi koottiin Pohtiolammen historiaa valottava kuvakokoelma. Näyttelyssä oli kaikkiaan noin 60 seinälle ripustettua kuvaa, mutta sen lisäksi oli vedostettu liki 200 A4-kokoista kuvaprinttiä. Tämä historiallinen kuvakooste oli sijoitettu pariin kansioon yleisön selattavaksi. Näyttelykuvista oli irrotettu kymmenen kuvan otos, joka oli kesän ajan ripustettuna Kangasalan museolla. Tässä näyttelyn osiossa oli esillä myös muutamia lintuaiheisia lasitöitä. Tämän osion järjestelyistä vastasi **Jouko Alhainen**.

Näyttely sai yleisön taholta hyvän vastaanoton. Pohtiolammen lähihistoriaa pidettiin mielenkiintoisena. **Helena Leväsluoto** teki mittavan työn näyttelyaineiston kokoamisessa käymällä lävitse mm. Kangasalan Sanomien koko kuva-arkiston. Työ vaati noin 170 työtuntia. Säätiö osoittaa parhaat kiitoksensa hänelle tästä pyyteettömästä työstä, jota ilman näyttelyn pystytys ei olisi ollut lainkaan mahdollista. Risto Mattila ja Juhani Koivu vedostivat näyttelyn kuvat.

3.2 Kosteikon viimeistelytyöt

Kotiseutukosteikolla tehtiin kevään ja syksyn aikana eräitä viimeistelytyöitä, kuten rantojen raivausta, rautaromun poistamista kosteikon itärannalta ja munkkien korjauksia.

Keväällä suoritettiin kosteikon lintulaskennat (**Jouko Alhainen**).

3.3 Yleisötornin pitkospuiden muuttaminen sorapohjaiseksi poluksi

Yleisötornille johtava noin 1,5 metriä leveä ja 60 metriä pitkä pitkospuupolku, joka oli rakennettu tuppeen sahatuista paksuista lehtikuusilankuista, oli vuosien saatossa osoittautunut sadepäivinä vaarallisen liukkaaksi.

Lankkujen pintaan muodostui tervaleppälehdoissa sadekeleillä vihertävä limakalvo, mikä teki polusta todella liukkaaksi. Onneksi mitään vakavampia kaatumisia ei sillalla vielä ennättänyt tapahtua. Lisäksi siltalankut olivat jo osin lahonneet, joten sekin seikka puolsi yhteyspolun pikaista saneeraustyötä.

Syksyllä pitkospuut poistettiin ja polku pohjustettiin sorastusta varten. Tätä kirjoitettaessa tilanne on se, että yhteyspolun runko on jo kokonaan valmis, mutta keväällä on polun pintaan vedettävä vielä paksuhko kerros sora- ja mursketta. Lisäksi polun päästä torniin nousevan invaluisikan lähtö on korjattava ennen yleisökauden alkua.

3.4 Rehuvaraston purkaminen ja uuden varaston siirto vanhan paikalle

Säätiön vanha rehuvarasto purettiin syksyllä, koska samalle kohdalle sijoitetaan uusi, isompi rehu- ja puutarhatyökaluvarasto. Taigabird Oy tuo Humppilasta alueelle kaksi isohkoa varastorakennusta, joista toinen sijoitetaan ns. sihtikopin viereen Wääksynjoen rantapenkalle ja toinen edellä mainitulle paikalle uudeksi rehuvarastoksi. Varastojen siirtotyö oli tarkoitus toteuttaa jo joulukuulla 2016, mutta sopiva kuljetuskalusto saadaan tähän tarkoitukseen irrotettua vasta keväällä 2017.

3.5 Sääksikeskuksen yleisluontoiset ympäristötyöt ja pönttöjen sorvaus

Työvaliokunta järjesti aikaisempien kesien tapaan muutamia risusavottatalkoita Pohtiolammella. Lammen rannasta ja Wääksynjoen rantapenkoilta kaadettiin mm. puolensataa isohkoa puuta. Tukeista saatiin sahattua noin 300 pöntön aihiot. Niistä ennätettiin sorvata noin 100 pönttöä. Pönttötalkoita on tarkoitus jatkaa tulevana keväänä.

Metsätöihin saatiin ratkaisevan tärkeä koneapu **Risto Mattilalta**. Ilman traktoria ja nostokouraa järeiden runkojen käsittely ja siirto olisi työmaalla ollut mahdotonta. Säätiö osoittaa parhaan kiitoksensa Risto Mattilalle saamastaan arvokkaasta avusta.

3.6 Tornin runkopuiden sahaus kenttäsaahalla

Säätiö, Taigabird Oy ja Wääksyn kartano onnistuivat saamaan erän käytöstä poistettuja hyväkuntoisia sähköpylväitä Elenia Oy:ltä. Paineekyllästettyjä pylväitä voidaan hyödyntää silloissa, torneissa ja erilaisina tukirakenteina. Lisäksi niistä voidaan sahata järeitä lankkutavaraa eri tarkoituksiin.

Marraskuussa järjestettiin Pohtiolammella kaksi päivää kestänyt lankkutavaran sahaus. Sahaus onnistui varsin hyvin ja sen tuloksena saatiin sahattua yhden keskisuuren lintutornin järeä runkotavara. Tässäkin hankkeessa Risto Mattilalta saatu traktoriapu oli ratkaisevan tärkeä työn onnistumisen kannalta.

3.7 Sääksikeskuksen eri työkohteille saatu talkootyön tuki

Aikaisempien vuosien tapaan sääksikeskuksen kenttä- ja saneeraustyöt (pl. huoltomiesten tehtävät) toteutettiin kokonaisuudessaan talkootyön periaatteella. Toki talkootyötä tehtiin säätiön muillakin tehtäväalueilla, kuten tekopesäohjelmassa.

Pohtiolammen talkootöihin osallistuivat seuraavat henkilöt:

Talkoolainen	Talkootunnit	Työkohte
Jouko Alhainen	500	Vartiointityöt, huoltotyöt, järjestelyt
Risto Mattila	10	Hakkuutyömaa yms.
Risto Mattila	62	Traktorityöt
Jouko Ylönen	40	Talviajan kalahuolto
Simo Loisa	60	Porakaivon venttiilit, risusavotta ja ruutanakuljetukset, niittotyöt
Ilmari Häkkinen	30	Tilaisuuksien järjestelyt
Juhani Koivu	380	Yleisjärjestelyt, huolto, risusavotta ym.
Olli Lehtimäki	33	Raivaukset, kuva-aineistot
Helena Leväsluoto	173	Arkistotyöt ja raivaukset
Anu Turku	60	Kuva-arkisto, piilokojupalvelut
Talkootyöt yhteensä	1348	

Tilastoon merkityt tunnit ovat ao. henkilöiden itsensä arvioimia. Eri henkilöiden kohdalla niissä saattaa olla muutamien tuntien heittoja puoleen tahi toiseen, mutta tilasto antaa hyvän yleiskuvan tehdyn talkootyön määrästä.

Säätiö kiittää kaikkia hankkeisiin osallistuneita saamastaan arvokkaasta tuesta.

3.8 Lasten löytöretki -tapahtuma 4. – 10.7.2015

Kangasalan Lasten löytöretki -tapahtuma ei saavuttanut ainakaan Pohtiolammella aikaisempien kesien kaltaista suosiota. Tapahtumaan osallistui Pohtiolammella noin 100 osanottajaa. Järjestelyistä vastasi pääosin Taigabird Oy. Säätiö lahjoitti tapahtumaan palkinnoiksi muutamia sääksiaiheisia tuotteita. Löytöretkiviikko on Kangasalan Matkailurenkaan johtama ja koordinoima tapahtuma. Toimintaviikko vaatisi nyt selvästi uudistamista.

3.9 Sääksikeskuksen muu toiminta

3.9.1 Pohtiolammen kävijämäärä

Pohtiolammen kävijämäärä näyttää asettuneen samalle tasolle kuin kolmena edellisenäkin kesänä. Taigabird Oy:n arvion mukaan kohteella kävi edellisen kesän tapaan noin 25.000 vierasta. Suurin osa kävijöistä hyödynsi kuitenkin vain kohteen ilmaisupalveluita: lintujen tarkkailua yleisötorneista, lasten leikkikentän laitteita, kotieläintarhaan tutustumista, omien eväiden syöntiä nuotiopaikalla, osallistumista johdettuihin tapahtumiin jne. Kohteen taloudenpidon kannalta tämä on tietysti kielteinen, jos kohta tiedossa ollut ilmiö. Uusien kaupallisten tuotteiden kehittäminen ja tarjonta on sekä Sääksisäätiön että Taigabird Oy:n tärkeä ja jopa kiireellinen tehtävä.

Erityisesti pitäisi löytää joitakin sellaisia halpoja, hyvään käyttöideaan perustuvia sääksituotteita, jotka ”tarttuisivat” jokaisen asiakkaan käteen.

3.9.2 Tornien taisto

Säätiön joukkue ”Pandion” osallistui valtakunnalliseen Tornien taistoon 7.5.2016. Tilaisuudessa vieraili noin 20 luonnonystävää. Heille esiteltiin lintuharrastuksen perusasioita. Joukkueemme havaitsi kisan aikana 57 lintulajia, mikä oli viisi lajia enemmän kuin edellisellä vuonna. Joukkueen johtajana toimi vanhaan tapaan **Olli Lehtimäki**.

3.9.3 Palvelut luonnonkuvaajille

Piilokojujen vuokrausaste oli edellisten kesien tapaan varsin korkea. Ikävä kyllä kuvaajien suhtautuminen näyttää vuosi vuodelta muuttuvan yhä suurpiirteisemmäksi, mitä tulee kuvausvuorojen lunastamiseen. Kuvausvuoro saatetaan jättää kokonaan käyttämättä ilman mitään merkittävää syytä. Vain harvat vaivautuvat ennakkoon ilmoittaa vuoronsa peruuttamisesta. Nyt lähetettiin lasku kymmenelle (10) vuoronsa käyttämättä jättäneelle kuvaajalle. Viisi kuvaajaa maksoi laskun, viisi jätti maksamatta. Yritimme puhelimitse karhuta laskunsa maksamatta jättäneiltä kuvaajilta sakkomaksuja, mutta se ei johtanut tulokseen. Toisaalta on niin, että kovin suurta työtä ei kannata tehdä 35 euron karhuamiseen. Toki on niin, että kaikessa liiketoiminnassa tulee myös tappioita. Piilokojujen kokonaistuottoon ei näillä poisjäänneillä juurikaan ole merkitystä, mutta turhauttavaa lisätyötä aiheutuu ennen muuta kahvionhenkilökunnalle, kun ryhdytään jäljittämään sellaisia kuvaajia, jotka ovat jättäneet avaimet noutamatta.

Myönteisenä asiana oli kuvaajien kannalta nähtävä se, että sääksialtaille ilmestyi taas pitkästä ajasta pari nuorta sääkseä, jotka saalistelivat altailla päivittäin parin viikon ajan. Joka kesä nuoria lintuja ei altailla suinkaan ilmesty, ei ainakaan sellaisia, jotka viipyisivät kohteella päiväkausia.

3.9.4 Kaupankäynti sääksiaiheisilla tuotteilla

Myyntituotteista pöntöt ja T-paidat näyttävät olevan vuodesta toiseen säätiön parhaita myyntituotteita. Kirja- ja korttikauppa on puolestaan hiipunut lähes olemattomaksi.

Uusia, hinnaltaan edullisia, sääksiaiheisia tuotteita kaivataan sääksikeskuksen myyntipaikalle entistä enemmän. Niiden kehittäminen on vain osoittautunut kovin vaikeaksi.

3.9.5 Vierailut ja kahvilapalvelut

Kesän aikana järjestettiin Pohtiolammella muutamia kasvi- ja linturetkiä. Niin ikään sääksitornilla järjestettiin puolenkymmentä johdettua sääksien tarkkailutilaisuutta pienryhmille. Oppaina tilaisuuksissa toimivat **Heikki Toivonen, Jouko Alhainen** ja **Juhani Koivu**.

Pohtiolammen perinteinen juhannusjuhla keräsi paikalle noin 1000 vierasta. Yleisömäärä näyttää vakiintuneen edellisten vuosien tasolle. Juhlan järjesti Taigabird Oy, mutta monet vieraat tutustuvat samalla myös sääksikeskuksen muihin palveluihin. Esimerkiksi sääksitornissa vieraili juhannuspyhinä kymmeniä vieraita.

Pohtiolammen kahvila- ja luontomatkailupalveluista vastasi vuonna 2016 Taigabird Oy.

3.10 Sääksikeskuksen vartiointi ja alueelle kohdennettu ilki-valta

Jouko Alhainen yöpyi Pohtiolammella käytännöllisesti katsoen koko kesän ja suoritti alueen vartiointia. Mikäli hän ei itse yöpynyt kohteella, niin vartiointitehtävää suoritti Jouko Ylönen. Tämä säännönmukainen vartiointi kantoi myös hedelmää, sillä yhtään todistettua kalavarkautta ei havaittu sen paremmin sääksialtailla kuin Taigabirdin onkialtaillakaan. Toki useita kalavarkauden yrityksiä tällä järjestelyllä saatiin estettyä.

Sääksitornin varastoon murtauduttiin 20.- 21.9.2016 välisenä yönä. Abloy-lukon sanko oli katkaistu pulttisaksilla ja varaston sisällä oli lisäksi murtauduttu yleisötornin kassalaatikkoon. Kassa oli tyhjennetty, mutta siellä tuskin oli ollut 100 euroa enempää, koska kassa oli tyhjennetty noin kahta viikkoa aikaisemmin. Varastosta ei ilmeisesti ollut varastettu mitään muuta. Asiasta tehtiin ilmoitus paikalliselle poliisille.

4. Säätiön osallistuminen erilaisiin linnustonsuojelu- ja tutkimushankkeisiin

4.1 Kainuun sääksien seuranta- ja suojeluhankkeet

Säätiön Kainuun työryhmän toiminta maakunnan sääksikannan tutkimus- ja suojelutyössä on vakiintunut lajisuojelun monimuotoisia osa-alueita kattavaksi ja ympärivuotiseksi toiminnaksi.

Vesa Hyyryläisen johdolla toimivalla Kainuun työryhmällä oli vuonna 2015 seurannassa kaikkiaan 150 sääksireviiriä. Rengastuksia karttui yhteensä noin 110. Pesien poikastuotto oli merkittävästi huonompi kuin edellisvuosina. Kainuun sääksien poikaset rengastettiin tavanomaisten M-renkaiden lisäksi lukurenkain. Uusia luonnonpesiä maakunnasta löytyi 15.

Satelliittiseurannan piiriin saatiin nyt valjastettua kolme uutta lintua: Ukko, Tommi ja Onerva. Entuudestaan maakunnassa oli yksi satelliittilähetimellä varustettu lintu, Jaska. Lintujen muuttoa on voitu seurata Luomuksen sivujen kautta.

Vesa Hyyryläinen ja **Heljä Pylvänäinen** osallistuivat vuoden aikana useisiin eri tilaisuuksiin järjestämällä opastuksia sääksikohteissa ja pitämällä sääksiaiheisia esitelmiä mm. Paltamon kansalaisopistossa, KLY:n kokouksissa ja Kainuun luonnonsuojelupiirissä. Luontoillan asiantuntijajäsenenä Vesa Hyyryläinen toimi yhdessä Pertti Salolaisen ja Lassi Rautiaisen kanssa Suomussalmella.

Vesa Hyyryläinen on edellisten vuosien tapaan toiminut sääksi- ja lintuasioiden konsulttina useissa tuulivoimahankkeissa. Samoin hän on ollut sääksiasiantuntijana Kainuun maakunnan tuulivoimakaavoituksessa. Sääkselle tarkoitettuja uusia tekopesiä maakuntaan rakennettiin vuoden aikana kaikkiaan 10. Suurin osa niistä rakennettiin tuulivoima-alueille.

Kainuussa oli nyt ensimmäistä kertaa mahdollisuus seurata myös sääksen pesintää nettikameran välityksellä. Kameraseurannalla saatiin tallennettua pesinnän koko kaari aina lintujen saapumisesta poikasten lähtöön saakka. Kuva-aineisto on tallennettuna ja se mahdollistaa muun muassa saaliskalojen tarkan analysoinnin näin jälkikäteen. Välitetyn kuvan tekninen taso oli jokseenkin virheetön. Pesätapahtumien seuranta sai yleisön taholta osakseen suuren suosion, mikä on tietysti omiaan edesauttamaan lajisuojelun sanoman leviämistä kansan keskuudessa. Pesäkamerasta laadittiin lukuisia lehti- ja radiojuttuja kesän aikana.

4.2 Kanta-Hämeen maakuntalinnun (sääksen) tekopesäohjelma

Vuoden aikana rakennettiin maakuntaan 11 uutta tekopesää. Lisäksi etsittiin sopivia pesäpuita erityisesti valtion mailta.

Yhteiskuntarakentamisen ja metsähakkuiden vaikutuksesta alkaa hyvien pesäpaikkojen löytyminen olla maakunnan alueelta jo perin vaikeaa. Tietyillä kohteilla taas lupamenettelyt ovat varsin hitaita ja raskaita. Säätiö käynnisti esimerkiksi vuoden viimeisen pesähankeen eräälle Hattulan suolle. Lupahakemuksen käsittely kesti viranomaisissa noin kolme kuukautta ja sen lisäksi tuli 30 vuorokauden valitusaika päälle. Tämä esimerkki kuvaa vain hyvin sitä, että työ on todella hidasta, joskus jopa turhauttavaa. Toki on ymmärrettävää, että valvonnan on oltava myös viranomaisten taholta tiukkaa, jos kohta tiettyä joustavuutta voisi tämän suuntaisissa asioissa noudattaa. Viranomaisten olisi hyvä muistaa, että kolmannen sektorin toimijat tekevät tätä suojelutyötä yhteiskunnan parhaaksi ilman minkäänlaisia korvauksia.

4.3 Osallistuminen valtakunnalliseen sääksiseurantaan

Utsjoen ja Inarin alueiden sääksiseuranta jäi säätiön osalta kesällä 2016 käytännöllisesti kokonaan hoitamatta. Tosin säätiön puheenjohtaja kävi piekanaretkellään esimerkiksi Mierasjärven satelliittisääksien pesällä, josta rengasti toisen poikasen. Toinen poikanen oli tuolloin vielä liian pieni rengastettavaksi. **Heikki Kainulainen** vastasi Muonion ja Kittilän alueiden sääksenpesien tarkastuksista ja poikasten rengastuksista.

Vanhaan tapaan säätiö tuki apurahalla **Pertti Koskimiehen** toteuttamaa Kaakkois-Suomen sääksitutkimusta. Koskimiehellä on nyt seurannassa 80 – 90 sääksireviiriä. Tutkimusalueella on pyydystetty ja varustettu lukurenkailla kaikkiaan 77 emolintua. Lintujen pitkäaikaisseurantaa ajatellen tämä on erinomaisen arvokas asia, koska linnut vastedes pystytään tunnistamaan yksilöllisesti valokuvaamalla ja näin säästytään niiden aina suuritoiselta ja vaativalta kiinniottamiselta. Koskimiehen alueella pesii yhä runsaat 20 sääksiparia luonnonpesissä, mikä osaltaan nostaa tämän tutkimusalueen monimuotoisuusarvoja.

Sääksien pesätarkistuksiin ja rengastustyöhön osallistuttiin Hämeessä professori **Pertti Saurolan** johdolla. Kaikkiaan tarkastettiin noin 140 pesäpaikkaa. Poikasrengastuksia karttui vuoden 2015 tapaan hieman yli 100.

4.4 Sääksien satelliittiseuranta

Kainuussa valjastettiin kolme uutta lintua satelliittilähettimein. Vertaa kohta 4.1.

Raimo Uusitalon johdolla vaihdettiin Lounais-Suomessa satelliittisääksi Santralle uusi lähetin, koska vanha oli lakannut toimimasta. Kysymyksessä on Siikaisten kunnan kummisääksi, joka on saanut paikkakunnalla runsaasti huomiota osakseen. Säätiö avusti edellisvuosien tapaan Lounais-Suomen sääksiryhmää laitteiden rahoitusjärjestelyissä ja hankkeen hallinnollisten asioiden hoitamisessa.

Utsjoen sääksiparin pesintä onnistui ilmeisen hyvin aina lentopoikasiin saakka. Niin ikään Seijan syysmuutto näytti onnistuneen hyvin. Se noudatteli pääpiirtein syksyn 2015 reittiä. Ikävä kyllä lintu talvehtii lähetinyhteyden ulkopuolella, joten seuraavan kerran lintuun saadaan yhteys vasta kevätmuuton alkaessa linnun saapuessa verkkoyhteyksien kenttään. Valitettavasti yhteys Teroon katkesi juuri syysmuuton alkaessa. Viimeinen paikannus tuli noin kilometrin päästä linnun pesältä, mutta samaan aikaan lähettimein paristot tyhjenivät nollaan. Pitkä pilvinen ja sateinen kausi esti aurinkokennon toiminnan ja saattaa olla, että se johti laitteen lopulliseen hiipumiseen. Toki on myös mahdollista, että lintu on menehtynyt. Vastaus tähän saadaan vasta ensi kesänä, kun nähdään, palaako Tero vanhalle pesälleen?

Kaikkien tässä mainittujen sääksien muuttomatkoja on voitu seurata Luomuksen vastikään uusituilta sivuilta osoitteessa: www.luomus.fi/satelliittisaakset.

Satelliittisääksien seuranta liittyy saumattomasti Eurooppalaiseen kouluyhteistyöhön.

4.5 Nettikamerat sääksenpesillä Paltamossa ja Janakkalassa

Säätiö sai Varsinais-Suomen ELY-keskukselta luvan asentaa kolmelle pesälle nettikameran. Luvan mukaisesti kamerat asennettiin Paltamoon ja Janakkalaan. Sen sijaan Helsingin Vuosaaren suunnitellusta asennuksesta jouduttiin luopumaan, koska sääkset eivät enää pesineet kohteella. Janakkalan pesälle ilmestyi uusi naaras, joka oli ilmeisesti liian nuori pesimään, koska linnut oleilivat pesällä koko kesän ja paritteluista huolimatta pesään ei ilmaantunut munia.

Paltamon kamerapesällä pesintä onnistui hyvin ja pesän tapahtumien seuraaminen sai valtavan suosion osakseen. Kameraseuranta toteutetaan tietysti ensisijaisesti tutkimusta palvelevien lajin pesintään liittyvien monimuotoisten kysymysten selvittämiseen. Kuvan tarjoaminen yleisölle on siis aina vain hankkeen lisäarvo, ei kameraseurannan päätarkoitus.

5. Säätiön myöntämät apurahat vuonna 2016

Säätiö myönsi kokouksessaan 27.2.2016 seuraavat apurahat:

1) Pertti Koskimies , Kirkkonummi ”Kaakkois-Suomen sääksitutkimuksen kenttätöiden tukemiseen kesäkaudella 2016”	700,00
2) Harri Koskinen , Mäntsälä Työryhmä: Tero Niskanen, Hämeenlinna ”Sodankylän, Inarin ja Utsjoen sääksiprojektin kenttätyöt”	700,00
3) Risto Vilen (työryhmä), Kouvatsa ”Sääksiemojen pyydystäminen ja tekopesähankkeet Satakunnassa”	700,00
Apurahat yhteensä	2.100,00 €

Todettakoon, että Lapin työryhmä ei käyttänyt lainkaan sille myönnettyä apurahaa, koska rengastusmatka estyi työryhmältä.

6. Säätiön kotisivut

Säätiön kotisivujen ylläpito ajautui jo vuonna 2015 vaikeuksiin, kun uutta webmasteria ei löydetty vastaamaan sivujen ylläpidosta. Tilanne on jatkunut vuoden 2016 tiimoilla täsmälleen samana. Kymmenkunta aktiivista rekrytointihanketta eivät ole johtaneet tulokseen asiaa taitavan webmasterin etsinnässä. Arto Kalliola on edelleen tehnyt sivuille kaikkein tärkeimmät päivitykset, mutta pitkällä aikavälillä tämä alkaa olla jo kestämaton järjestely. Sivujen luettavuus kärsii, kun uutissivuille jää vanhoja uutisia turhaksi painolastiksi roikkumaan.

Yksi säätiön hallituksen kiireellisimmistä tehtävistä on edelleen löytää kotisivujen vastuullinen ylläpitäjä: webmasteri, jotta epäkohdasta päästään eroon viimeistään vuoden 2017 aikana. Yhtenä mahdollisuutena on nähtävä palvelun ostaminen ulkopuoliselta palvelun tuottajalta.

7. Tiedotustoiminta, retket, luennot ja yleisötilaisuudet

7.1 Tiedottaminen

Säätiön tiedottajana on toiminut toiminnanjohtajan tehtävien ohella **Juhani Koivu**. Hän on ennättänyt hoitaa vain kiireisimmät tiedotusasiat.

Tiedotusvälineiden aktiivisuus sääksien tutkimus- ja suojeleasioita koskevien asioiden uutisoinnissa on yhä säilynyt kiitettävänä. Säätiön taholla kiitos tästä kuuluu pitkälti **Vesa Hyyryläiselle**, joka aktiivisesti antoi lausuntoja ja haastatteluja pitkin kesää koskien ensisijaisesti Paltamon nettikamerapalvelua. Paikallislehdistön lisäksi hänen antamansa suojeleinformaatio levisi laajalti myös valtakunnallisiin tiedotusvälineisiin.

Radio Tampereen toimittaja **Jukka Töyli** teki kesän aikana pari erinomaista ohjelmaa Pohtiolammelta. Toinen niistä oli ajoitettu kurkien massamuuton aikaan, mutta täällä kertaa ei onni kurkimassojen näkemiseksi sattunut niin hyvin kohdilleen, kuin vuotta aikaisemmin. Lisäksi Tampereen Radiossa esitettiin useita eri pikku-uutisia Pohtiolammen toiminnasta.

Risto Salovaara teki Metsäradiolle kesän aikana kaksi haastatteluohjelmaa Pohtiolammelta. Kohteen esittelijänä toimi **Jouko Alhainen**. Niin ikään Radio Hämeessä sääksen suojelutyön haasteet nostettiin esille parissakin eri ohjelmassa. Näissä ohjelmissa haastateltiin säätiön toiminnanjohtajaa.

Kangasalan sanomissa oli vuoden aikana useita eri uutisia, joissa käsiteltiin Pohtiolammen kysymyksiä monipuolisesti. Esimerkiksi 10.8.2016 esiteltiin ”Kasvokkain” -artikkelisarjassa **Risto Mattila**, joka on kunnostautunut Pohtiolammen vapaaehtoistyössä ansiokkaalla tavalla.

Säätiölle avattiin YouTube -kanava marraskuussa 2016 ja yleisön nähtävälle saatiin heti kolme videota. YouTube -kanavan lanseeraus tapahtui Juhani Koivun 80v. syntymäpäivän yhteydessä Pohtiolammella.

7.2 Luennot, koulutus, näyttelyt ja yleisötilaisuudet

Kainuun tilaisuudet, kesäkausi 2016

- **Vesa Hyyryläinen** esitelmöi sääksistä mm. Paltamon luonnonystävien, Kainuun Luonnonsuojelupiirin ja eri koulujen tilaisuuksissa

”Pohtiolampi 50 vuotta” – juhla 30.6.2016 ja kuvanäyttelyn avaus

- noin 250 kuvaa käsittävä näyttely Pohtiolammen kahviossa koko kesän

”Pohtiolammen historiaa” -kuvanäyttely Kangasalan museolla

- 10 kuvan ja 10 taide-esineen näyttely kesäkuukausina museolla

- näyttelyn järjestelyistä vastasi **Jouko Alhainen**

Kasvikävely Pohtiolammella, elokuu 2016

- professori **Heikki Toivosen** johtama yleisötilaisuus

- osanottajia noin 20

Sääksien tarkkailuhetki yleisötornissa, kesä 2016

- noin kymmenelle pienryhmälle järjestettiin perinteisesti johdettu ja opastettu tilaisuus yleisötornissa

- oppaina **Jouko Alhainen** ja **Juhani Koivu**

”Koko perheen luontoilta” Suomussalmi, Teatteri Retikka 9.5.2016

- asiantuntijoina **Pertti Salolainen**, **Lassi Rautiainen** ja **Vesa Hyyryläinen**

- kuvia, esitelmiä ja ohjelmaa lapsille

”Miljoona linnunpönttöä”- tapahtuma ja muut vastaavat Pohtiolammen

pihapiirin sijoitetut yleisötapahtumat, joita kesän aikana järjestettiin kymmenkunta

- näiden tilaisuuksien järjestelyistä vastasi Taigabird Oy Pohtiolammen 50 -juhlavuoden merkeissä

BirdLife - Lintumessut Viikissä 20.8.2016

- Sääksisäätiöllä ja Taigabird Oy:llä oli ”Pohtiolampi” -niminen osasto messuilla

- säätiötä messuilla edustivat **Ilmari Häkkinen**, **Jorma Yrjölä**, **Simo Loisa** ja **Juhani Koivu**

- ”Pohtiolampi” -videon julkistaminen tapahtui messuilla

7.3 Valmistettu info- ja myyntimateriaali

Pohtiolammen esittelyvideo, valmistui 2016

- **Jorma Yrjölä ja Panu Villanen**

- video julkistettiin Lintumessuilla

Säätiön itsensä valmistamat tuotteet:

- pönttöaihoita sorvattiin noin 200

- pönttöjä valmistettiin täysin valmiiksi noin 100 kappaletta

- **Risto Mattilan** ilmakuvia Pohtiolammelta oli kaupan

kaviossa koko kesäkauden ajan

Ulkopuolisilta toimijoilta hankitut kaupalliset tuotteet:

- sääksiaiheinen T-paita 100 kpl

- sääksiaiheinen lippis 20 kpl

- Pohtiolampi -pipo 20 + 40 kpl

- Pohtiolampi -pusero 40 kpl

- sääksiaiheinen ovimagneetti ja rintamerkki 200 + 200 kpl

8. Säätiön saamat lahjoitukset ja vastaavat avustukset

8.1 Rahalliset lahjoitukset, saadut apurahat ja muut avustukset

Juhani Koivu 80-v. lahjakeräys lintuharrastajilta

- tuotto ohjataan petolinturengastajien

kiipeilyturvallisuuden parantamiseen

6.505,00 €

Ympäristöministeriö, 27.7.2016

- toiminta-avustus valtakunnalliselle ympäristöjärjestölle

- sääksikeskuksen kehittämistyö

2.000,00 €

UPM-Kymmene yhteistyö

- tekopesien rakentaminen, kameraseuranta

2.385,79 €

Rahalliset lahjoitukset ja avustukset yhteensä

10. 890,79 €

Juhani Koivu, talkoolaisten ja säätiön vieraiden

kahvituksia, materiaalihankintoja yms. pienmenoja,

jotka toiminnanjohtaja on maksanut omista varoistaan,

mutta ei ole laskuttanut säätiötä, vaan lahjoittaa

säätiölle toimintatukena vuodelle 2016

1.155,00 €

Muutamilta yksityishenkilöiltä on saatu lisäksi

pienlahjoituksia, jotka ovat suuruudeltaan 5 - 50 euroa.

8.3 Materiaalilahjoitukset

Wääksyn kartano lahjoitti säätiölle pönttöpuiksi kaikki Pohtiolammen

alueelta kaadetut lehtipuut. Puista karttui noin 400 pöntön aihiot.

Elenia Oy:ltä saatiin noin 70 käytöstä poistettua sähköpylvästä silta-,

torni- ja pitkospuumateriaaliksi.

8.2 Hallituksen ja työvaliokunnan jäsenten matka- ym. kulut

Hallituksen ja työvaliokunnan jäsenet ovat yhä edellisten vuosien tapaan lahjoittaneet myös vuonna 2016 säätiölle käytännöllisesti katsoen kaikki eri hankkeiden yhteydessä heille syntyneet matkakustannukset.

Henkilöstön matkoja ovat olleet esimerkiksi työ-, kokous-, luento- ja erilaisten materiaalien kuljetusmatkat. Eniten matkakuluja on karttunut Pohtiolammen ylläpidosta aiheutuneista huolto- ja työmatkoista (esimerkiksi ruutanakuljetukset Kalvolasta) sekä tekopesähankkeiden suunnittelu- ja rakennusmatkoista niin Kainuussa kuin Hämeessäkin.

Säätiön henkilöstö on niin ikään edelleen lahjoittanut myös huomattavan osan heille säätiön töissä aiheutuneista sekalaisista pienkustannuksista säätiölle. Tällaisia kuluja ovat esimerkiksi tulostimien musteet, paperit, muistitikut osa postimaksuista sekä säätiön vieraiden ja talkoolaisten kahvitukset.

Säätiö kiittää kaikkia työnsä tukijoita.

9. Merkkipäivät, edustukset ja huomionsoitukset

9.1 Merkkipäivät ja huomionsoitukset

Hämeenlinnan kaupungin metsänhoitaja (LinnaInfra -liikelaitoksen toimitusjohtaja) Timo Tuomola eläkkeelle 15.3.2016

- vuosikymmenten mittaisesta hyvästä yhteistyöstä kiittäen säätiö lahjoitti hänelle sääksen tekopesän kaupungin maille pystytettynä
- pesä rakennettiin Lammin Kuohijärvelle 24.9.2016

Ympäristöneuvos **Ilkka Stén** menehtyi vaikeaan sairauteen 1.6.2016

- Ilkka oli Sääksisäätiön työn pitkäaikainen ja ansiokas tukija
- Sääksisäätiö muisti häntä lunastamalla pienen palan suomalaista ikimetsää hänen muistolleen

Pertti Nikkanen menehtyi sääksirengastuksen yhteydessä 29.6.2016 Valkeakoskella

- Ilmari Häkkinen ja Juhani Koivu edustivat säätiötä hänen siunaustilaisuudessaan 16.7.2016 Sääksmäen kirkossa

Seppo Heikkilä menehtyi pitkäaikaisen sairauden murtamana 17.6.2016 Kangasalla

- hän oli säätiön työn pitkäaikainen ja ansioitunut tukija
- Juhani Koivu jätti säätiön viimeisen tervehdyksen Sepolle hänen siunaustilaisuudessaan Kangasalan kirkossa 22.7.2016

Professori **Pertti Saurola** palkittiin vuoden aikana kolmesti merkittävillä tunnustuspalkinnoilla, Saurola on yksi Sääksisäätiön perustajajäsenistä ja maamme sääksitutkimuksen uranuurtajista:

The Champion of Owls Award 2016
Granting Organisations

The International Owl Center

Awarded at event

The International Festival of Owls

4.–6.03.2016, Houston, Minnesota, USA

The Marsh Award for International Ornithology

Granting Organisations

British Trust for Ornithology & Marsh Foundation

25.10.2016, London, UK

Tiedonjulkistamisen valtionpalkinto

Professori **Pertti Saurola**, intendentti Jari Valkama, filosofian maisteri William Velmala, akatemiaturkija Alekski Lehtikoinen, ornitologi, lintukirjailija, dosentti Esa Lehtikoinen, filosofian tohtori, suunnittelija Markus Piha, maa- ja metsätaloustieteen maisteri, metsänhoitaja Petri Sola, kuvittaja Dick Forsman ja graafinen suunnittelija Harri Sulonen teoksesta *Suomen rengastusatlas I – II*
Opetusministeriö, 10.10.2016, Helsinki

Intendentti **Jari Valkamalle** tiedonjulkistamisen valtionpalkinto,

Jari Valkama on Sääksisäätiön hallituksen jäsen:

Professori Pertti Saurola, intendentti **Jari Valkama**, filosofian maisteri William Velmala, akatemiaturkija Alekski Lehtikoinen, ornitologi, lintukirjailija, dosentti Esa Lehtikoinen, filosofian tohtori, suunnittelija Markus Piha, maa- ja metsätaloustieteen maisteri, metsänhoitaja Petri Sola, kuvittaja Dick Forsman ja graafinen suunnittelija Harri Sulonen teoksesta *Suomen rengastusatlas I – II*
Opetusministeriö, 10.10.2016, Helsinki

Säätiön toiminnanjohtaja **Juhani Koivu** täytti 80 vuotta 14.11.2016

- säätiö hankki hänelle ympäristöneuvoksen arvonimen

- lisäksi säätiö ja Taigabird Oy järjestivät hänelle

ikimuistettavan juhlan Pohtiolammella 19.11.2016

9.2 Muut edustukset

- **Vesa Hyyryläinen** on jatkanut työtään säätiön edustajana ja sääksen lajisuojeluasiantuntijana useissa ohjaus- ja valmistelutyöryhmissä Kainuun maakunnan alueella

- säätiön toiminnanjohtaja **Juhani Koivu** on edustanut säätiötä Hämeenlinnan seudun luonnonsuojeluyhdistyksessä

- säätiön toiminnanjohtaja **Juhani Koivu** on edustanut säätiötä Asunto-osakeyhtiö Hämeentie 4:n yhtiökokouksissa ja neuvottelutilaisuuksissa

- **Markku Hyvärinen** on edustanut säätiötä Kanta-Hämeen lintutieteellisessä yhdistyksessä

- **Ilmari Häkkinen** on toiminut yhteyshenkilönä Vanajavesikeskuksen ja säätiön välisessä yhteistyössä

- **Heikki Kainulainen** on toiminut Jukolan viesti 2019 yhteyshenkilönä Kangasalan Kisan (kisaorganisaation) ja Sääksisäätiön välillä

- säätiö on toimintaryhmien **Kantri ry:n** ja **Linnaseutu ry:n** jäsenjärjestö

- Osuuspankin järjestämä säätiöilta 28.1.2016 Hämeenlinnassa
- Sääksisäätiötä illassa edustivat Ilmari Häkkinen, Markku Hyvärinen ja Juhani Koivu

10. Annetut lausunnot, raportit ja ilmoitukset (vast.)

10.1 Lausunnot ja raportit

Säätiölle tuli vuoden aikana kymmenkunta tiedustelua, jotka koskivat ennen muuta turvaetäisyyttä asutun sääksenpesän ja suunnitteilla olevan rakennuskohteen välillä. Kysymyksiä tuli ELY-keskuksilta, kunnilta, rakennusyryyksiltä ja yksityisiltä henkilöiltä. Säätiö pyrki ohjaamaan kaikki ns. viralliset selvityspyynnöt Luonnontieteelliselle keskusmuseolle ja Pohjois-Suomen osalta myös Vesa Hyyryläiselle.

Maksutonta konsulttiapua annettiin lähinnä sähköpostilla, puhelimitse ja suullisesti eri neuvottelujen yhteydessä. Esimerkiksi Lempäälässä oli vuoden aikana kolme eri tapausta, joissa yhteiskuntarakentaminen ulottui aivan asutun sääksenpesän tuntumaan. Kunnan kanssa päästiin kuitenkin sopimukseen, jonka perusteella sääksirengastaja **Keijo Ruuskanen** rakensi kaksi korvaavaa tekopesää kunnan maalle.

Vesa Hyyryläinen on jatkanut yksityisyrittäjänä työtään tuulipuistoihin ja soiden hyödyntämiseen liittyvissä suojeleasioissa. Monissa kohteissa kysymys on sääksien pesäpaikkojen pitkäjänteisestä turvaamisesta esimerkiksi tuulipuistoalueilla Kainuussa. Hän on onnistunut luomaan hyvät ja toimivat suhteet Metsähallitukseen, joka on suurin metsäomistaja Kainuussa. Suojelutyön onnistumisen kannalta tämä on ensiarvoisen tärkeä ja arvokas asia myös säätiön näkökulmasta asiaa tarkasteltaessa.

10.2 Tehdyt sopimukset

Wääksyn kartano, Taigabird Oy ja Sääksisäätiö sopivat Kangasalan kunnan kanssa siitä, että ns. Manttaalitalo siirretään Pohtiolammelle vuoden 2017 kesällä. Tämä vanha Suojeluskuntien hevostalli sijoitetaan noin 80 metrin päähän Pohtiolammen pihapiiristä Mobiliaan johtavan tien varteen. Kangasalan kunta vastaa siirtotyön kustannuksista. Siirron toteuttaa Taigabird Oy.

Kaavailujen mukaan rakennuksen toiseen päähän tulee pienimuotoinen tallimuseo, mutta toinen pää jää Taigabird Oy:n ja Sääksisäätiön käyttöön.

10.3 Suunnitelma Hämeentie 4:n saneerauksesta (ulkovuori, ikkunat)

- Hämeentie 4:n saneeraustyö käynnistyi myöhässä
- taloon saatiin vuoden 2016 aikana vaihdettua vain kaikki ikkunat
- ulkoseinien saneeraus siirtyi alkavaksi maaliskuulla 2017 ja se jatkuu pitkälle syksyyn
- säätiö omistaa yksion Hämeentie 4 B 24 (katso kohta 11.2)
- taloyhtiö piti
- saneeraustyö tulee maksamaan säätiölle arvion mukaan noin 11.000 euroa

11. Säätiön kiinteä omaisuus ja asunto-osakkeet

11.1 Sääksikeskus

Sääksikeskus käsitti vuoden 2016 lopussa seuraavat rakennukset ja rakennelmat:

- Sarsan opastuskeskus ja sääksikeskus (päärakennus)
- huolto- ja toimistorakennus
- sääksitorni sinne johtavine pitkospuineen (ns. yleisötorni); tornissa on viisi kuvauspaikkaa käsittävä kuvaajien osasto
- huoltosilta
- 6 kuvaus- ja tarkkailukojua
- 1 kuvaustorni
- 1 korkea kuvaustorni (4 kuvauspaikkaa), rakennettu kesällä 2012
- lasten leikkikenttä laitteineen, pienoiskolfrata (luovutettu Taigabird Oy:lle)
- 5 kevytrakenteista pientä ulkovarasto
- 1 iso ulkovarasto
- 1 lintutorni (pihatorni), Taigabird Oy:n omistama
- kosteikko (noin 4 hehtaaria)
- kosteikon laajennusosa (21 vanhaa kala-allasta)
- kosteikon yleisötorni (Taigabird Oy:n omaisuutta)

Kaikki rakennukset ja rakennelmat sijaitsevat Wääksyn kartanon omistamalla maalla, joka on vuokrattu säätiölle ja Taigabird Oy:lle.

11.2 Asunto-osakkeet

Säätiö omistaa yksiön osoitteessa Hämeentie 4 B 24, Hämeenlinna. Yksiö on ollut vuokrattuna koko vuoden ajan.

12. Säätiön taloudellinen tila ja arvio säätiön talouden todennäköisestä kehitymisestä lähivuosien aikana

12.1 Yhteenvedo säätiön taloudesta vuonna 2016

Säätiön talous on vakiintunut viime vuosina sellaiselle tasolle, että tuloja karttuu vuosittain noin 30.000 euron verran. Sääksikeskuksen mittavat investoinnit ovat kuitenkin tähän mennessä aiheuttaneet jokseenkin samansuuruiset vuosittaiset menot. Nyt kohteen rakentaminen on saatu kuitenkin vietyä loppusuoralle, jolloin vuosittaiset investoinnit jäänevät selvästi edellisvuotisia pienemmiksi. Jos kohta heti perään onkin todettava, että esimerkiksi porttien saneeraus ja opasteet aiheuttavat vielä suuren menoerän Pohtiolammen kauppapaikan kehittämistyölle.

Säätiö pyrkii saamaan porttien saneeraus- ja tienvarsiopasteiden hankintamenot liitettävä kokonaisuudessaan Sarsan kehittämishankkeeseen, jota Kangasalan kunta ja Matkailurengas ry. ovat parhaillaan käynnistämässä. Hanke on tällä hetkellä vielä varsin alkutekijöissään, joten sen varaan ei kannata kovin paljoa laskea. Portit ja opasteet muodostavat kuitenkin noin 20.000 euron suuruinen menoerä, joten säätiön oma talous ei mahdollista tämän investoinnin toteuttamista ilman ulkopuolista tukea.

Kosteikon lisäosan rakentamiseen saatu EU-tuki on nyt kotiutettu. Loppumaksatuksessa säätiö sai palautettua 5.500 euroa kassansa. Hankkeen loppuraportti on vielä tekemättä.

Säätiölle aiheutuu merkittävä menoerä Hämeentie 4:n saneeraustöistä. Ennakkoarvio koko remontin kuluista on säätiön osalta noin 11.000 euroa. Hallituksen on tehtävä periaatepäätös ko. menoerän maksamisesta. Lasku lankeaa maksettavaksi marras-/joulukuulla 2017.

Säätiön pääomasta suurin osa on tällä hetkellä sijoitettuna Luottokori Eurooppa 14 sijoitussalkkuun. Sijoitukselle saatiin vuoden alussa ensimmäinen korkotuotto noin 2.500 euroa.

Säätiön on noudatettava erittäin kurinalaista talouspolitiikkaa ainakin vuosien 2017 ja 2018 aikana, jotta odotettavissa olevat suuret menoerät saadaan ylipäättään hoidettua. Uusia tulonlähteitä ei ole näköpiirissä.

12.2 Sääksien satelliittiseuranta ja kouluysteistyö 2016

Sääksien satelliittihankkeiden budjetointi on täysin säätiön muun talouden ulkopuolella. Sen toteutuminen on sidottu kokonaisuudessaan SKR:n apurahan varaan. Niin ikään Lounais-Suomen ja Kainuun satelliittisääksien seurantahankkeille on laadittu omat budjettinsa, jotka kulkevat lähes täysin erillään säätiön tavanomaisesta taloudenpidosta. **Raimo Uusitalo** on omatoimisesti ja aktiivisesti hankkinut rahoituksen Lounais-Suomen sääksi-projektin laitehankintoihin ja seurantapalvelun ylläpitoon myös vuonna 2016. Vastaavasti **Vesa Hyyryläinen** on itsenäisesti hankkinut tuulivoimayhtiöltä rahoituksen Kainuun sääksiseurannan laitteisiin ja seurantapalvelun kustannuksiin. Tämä työ jatkuu entisen kaltaisena vuonna 2017.

12.3 Arvio säätiön talouden ja toiminnallisten resurssien todennäköisestä kehityksestä lähivuosien aikana

Piilokojujen vuokraaminen tuottaa säätiölle noin 20.000 euroa kesäkauden aikana. On todennäköistä, että tämä tulonlähde säilyy entisellään myös lähivuosina. Säätiön muuhun käyttöön tästä rahaerästä tulee vastedeskin jäämään korkeintaan vain noin 5.000 euroa, koska kuvauspalveluiden ylläpitokulut ovat suuret. Kalakustannuksista saatetaan tulevina vuosina saada tosin aikaan ainakin pieniä säästöjä.

Kangasalan kunta ja Matkailurengas ry. aloittivat jo vuonna 2015 hankkeen Sarsan alueen kehittämisestä monipuoliseksi harrastus- ja matkailukeitaaksi. Hankkeen lähtökohdan kartoitustöitä on tehty työnimellä ”Sarsan ihme”. Kehittämisprojektin ympärille on tarkoitus rakentaa EU-hanke, jos alueen eri toimijoiden välillä päästään yhteisymmärrykseen hankkeen tavoitteista toimintakeinoista. Hanke etenee kuitenkin varsin hitaasti: vuoden 2016 aikana pidettiin asian tiimoilta vain kaksi kokousta. Kaikesta huolimatta säätiön kannattaa pyrkiä kaikin keinoin mukaan tähän yhteiseen kehittämishankkeeseen, koska se on säätiölle taloudellisesti ja ja myös toiminnallisesti edullisin kehittämistyön muoto.

Manttaalitalon siirtäminen Pohtiolammelle saattaa osaltaan luoda edellytyksiä säätiön talouden kehittämiseksi. Uuden rakennuksen myötä voidaan ainakin oletettavasti lisätä sääksikeskuksen palveluntarjontaa ja yhteistyön eri muotoja muiden toimijoiden, kuten Taigabird Oy:n kanssa. Säätiön hallituksen kannattaa tarkoin pohtia Manttaalitalon eri käyttömahdollisuudet osana sääksikeskuksen pitkäjänteistä kehittämistyötä. Jo tulevassa vuosikokouksessa on perusteltua nimetä säätiöstä yhteyshenkilö hoitamaan Manttaalitalon rakennustyöhön, käyttöön ja ylläpitoon liittyviä monitahoisia asioita. Talon ylläpitokustannuksista valtaosa pitäisi saada esim. kunnan maksettavaksi, tai niihin on saatava yhteiskunnan taholta jokin muu avustus.

Kokonaisarviona on nähtävä, että säätiö pystyy, toki täysin talkootyöhön edelleen tukeutuen, jatkamaan tärkeätä työtään sääksen suojelemiseksi, mikäli vuosibudjetit mitoitetaan lähivuosina edelleen varovaisesti noin 30.000 euron suuruusluokkiin.

Uusia menokohteita on siis säätiön taloudessa odotettavissa myös vuosien 2017 ja 2018 aikana. Menojen kokonaisvaltainen hallinta ja ennen muuta uusien tulolähteiden kehittäminen on säätiön hallituksen keskeinen tehtävä ainakin parin seuraavan vuoden ajan. Ehken sääksen suojelestuksen muuttaminen uhanalaisluokituksessa pois silmällä pidettävien lajiryhmästä on kuitenkin osoitus siitä, että säätiön työ on kantanut ainakin osittain hedelmää menneiden vuosien aikana. Sääksisäätiö rohkenee siis katsoa tulevaisuuteen luottavaisin mielin.

Säätiön puheenjohtaja

Ilmari Häkkinen

Säätiön toiminnanjohtaja

Juhani Koivu